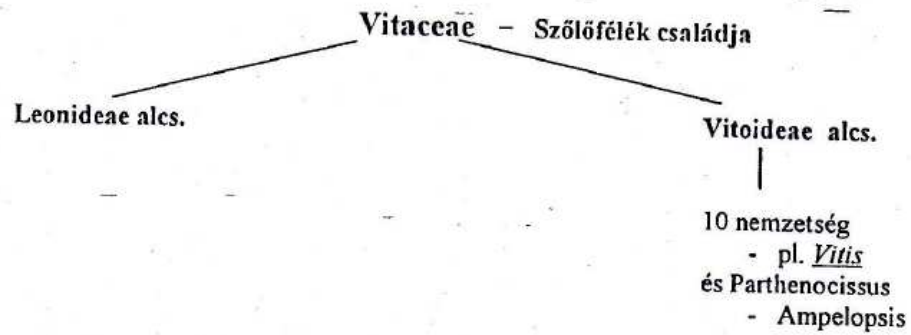

U 1/1 10/10
TANSTÉK

Fajtaismeret.

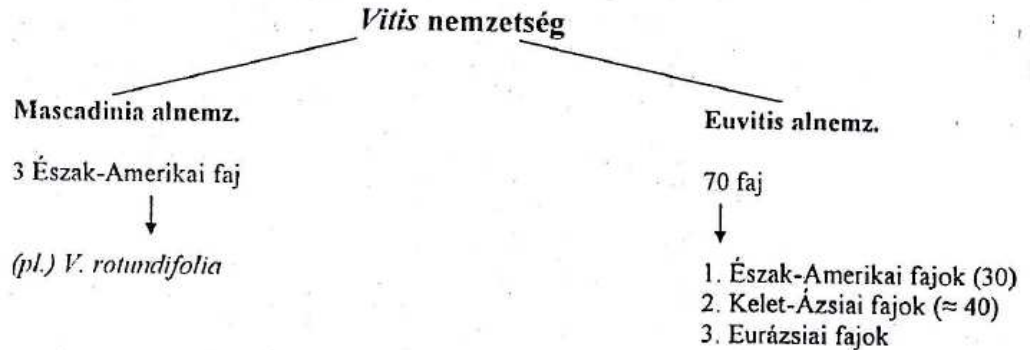
Dr. F. H. H. 2011
- ú. mok

A szőlő növényrendszertani besorolása

Vitis nemzetség jellemzői:

- kacsokkal kapaszkodó, liánszerű fás növény
- tenyeresen tagolt levél (öt tagú)
- egy vagy kétivarú
- összetett fürt virágzat és bogyó termés

1. Észak-Amerikai fajok:

Filoxéra, peronoszpóra és lisztharmat-ellenállók

V. labrusca – ehető, de rókaízű

Direkttermő fajták: *V. labrusca* és *V. riparia* hibridek.

Fontosabb Észak-Amerikai fajok:

- *V. riparia*
- *V. rupestris*
- *V. berlandieri*
- *V. cordifolia*
- *V. candicans*
- *V. lincecumii*

2. Kelet-Ázsiai fajok:

Filoxéra és peronoszpóra érzékenyek
V. amariensis – fagyűrő, ehető gyümölcsű

Elterjedése: Grúzia, Örményország, Kína, Korea

3. Eurázsiai fajok:

Őshonos faj: *V. silvestris* (Ligeti szőlő)
Termesztés során kialakult belőle: *V. vinifera*

V. silvestris (Ligeti szőlő)
virágai kétlakiak
bogyó kicsi, gömbölyű
fekete színű, festőlevű
fürt kicsi, laza
vessző rosszul gyökeresedik

V. vinifera (Kerti szőlő)
hímzős virág
bogyó nagy, több cukor
színe nagyon változatos
fürt nagy, változatos
vessző jól gyökeresedik

V. vinifera fajták száma: több mint 5000
Keresztezéssel előállított új fajták száma még több

Fajta rendszerezés:

1926-ban Andrasowszky első tud. természetes rendszer
1946-ban Negrul' – földrajzi csoportok

convarictas: változat csoport

- 1) Convar. *occidentalis* – nyugati csoport
Minőségi borszőlők: Szürkebarát, Rajnai rizling, Olasz rizling, Cabernet franc.
Előfordulási hely: Franciaország, Németország, Spanyolország, Portugália
- 2) Convar. *orientalis* – keleti csoport
Főleg csemegeszőlők, kevés borszőlő, pl. Afuz Ali, Szultán, Ottonel muskotály
Előfordulási hely: Közép-Ázsia, Afganisztán, Irán, Örményország, Azerbajdzsán
- 3) Convar. *pontica* – pontuszi v. Fekete tengeri csoport
Főleg tömegborszőlő fajták: Ezerjő, Mézes fehér, Pozsonyi fehér, Kadaŕka, Furmint, Rkacitelli
- 4) Új hibridek – *V. vinifera* keresztezésből
Dr. Király Ferenc: Zenit, Zengő, Zefir, Oremus
Bouvier: korai érés, jó cukortermelés
Dr. Kurucz András: Karát (Ezerfürtű, Jubileum 75, Karmin, Kurucvér)
Dr. Bakonyi Károly: Cserszegi fűszeres, Nektár, Noszfori rizling

5) Rezisztens – interspecifikus – fajták

- Seyve Willard és Seibel × *V. vinifera*
Dr. Csizmazia-J. – Bereznai L: Zalagyöngye, Bianca, Medina, ECS 28,34
- Dr. Koleda István: Kunleány (*V. amarensis* × *V. vinifera*)
Dr. Fűri József: RF sorozat
Dr. Szegedi Sándor R. sorozat (csemege szőlő)
- Novi Sad Egyetem: Dr. Peter Cindrics
Kunleány × Olasz rizling stb.

- borszőlő — - fehér: (rózsaszín, tűzpiros, kékes, szürke színű bogyó is)
 - vörös: (színanyaga bogyóhéjban)
 - festőlevű
 - minőségi
 - tömegbor
- csemegezőlő - fehér, rózsaszín, kék bogyójú
 - muskotályos ízű
 - lugasművelésre alkalmas

Új szempontok szerinti csoportosítás:

- európai, hazai, nemes fajták
- alanyfajták
- direkttermő fajták (am x am; am x eur. hibridek; Labrusca szárm. Seibel, Seyve Villard)
- új hibridek (V.v. x Vv.) intraspecifikus f. (Zenit, Zengő, Zefir, Orémusz, Karát, Cserszegi fűszeres, Favorit)
- interspecifikus - vagy fajhibridek (rezisztens) fajták (Zalagyöngye, Bianca, Kunleány, Medina, R. sorozat, Pölöskei muskotály, RF sorozat).
- populációt alkotó fajták (pl. Teltfürtű Kékfrankos)
- Klónfajták (azonos morfológiai jellemzőkkel és term. értékekkel rendelkező egyedek kiemelése és szaporítása)
- Alapfajta - klónozásra használt fajta

Szelekció - pozitív -negatív

Őshonos fajta: az eltérő ökológiai környezetben kiválasztódott fajták pl. ny. Európában a Sauvignon, közép Európában a Kadarka, Kis-Ázsiában a Sultanina.

Egy adott országban bizonyítottan megjelent és ott elterjedt fajta is. Hazánkban pl. Ezerjő, Budai, Kéknyelű.

Honosítás - külföldi fajták behozatala és értékelése elterjesztése

- Pl. Németország: R. rizling klónok, Kerner, Új hibridek;
 Svájc: Rizlingszilváni, Chasselas.
 Ausztria: Zweigelt, Blauburger
 Csehország: André
 Franciaország: Merlot

Elterjedés szerint:

- helyi fajták
 Kéknyelű, Ezerjő.
- meghatározott földrajzi környezetben termelhető fajták
 Rizlingszilváni, M. Ottonel, Leányka, Bouvier tramini, Korai piros veltelini
- világfajták
 ökológiai fajták környezettől függetlenül jó minőséget adnak
 R. rizling, Sauvignon, Chardonnay, Pinot blanc, Merlot, Cab. franc, Cab sauvignon

Fajtagyjtemények:

- Külföldön
- Hazánkban
- OIV

A fajták szaporíthatósága:

Általában jó, de fajták között van különbség.

- kemény fajú - Kékfrankos, Hárslevelű
- rossz affinitású - Kékfrankos
- rossz gyökeresedő képességű - V. amurensis

Borászati technológiai igény

- szüretelési biztonság - felrepedés
- lényeredék: - kevesebb
 - Zalagyöngye
 - Piros szlanka
- Borkészítési eljárás: reductív - Rizlingszilváni
oxidatív - Olasz rizling
pezsgőkészítés - Izsáki, Chardonnay
- vörös színanyag: kevés - Kadarka
kedvező - Kékfrankos, Cabernet, Merlot, Zweigelt
festő fajták

Csemegezőlő speciális jellemzői:

- szállíthatóság: - szakítási szilárdság
- nyomási ellenállás
- eltarthatóság